

§ 52

Motionssvar angående misshandel dold orsak i många smärtfall

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar att föreslå landstingsstyrelsen att besluta att föreslå landstingsfullmäktige besluta

Att motionen härmed anses besvarad

Beslutsunderlag

Missiv: Förslag till svar på motion angående ”misshandel dold orsak i många smärtfall”

Bilaga: Motion misshandel dold orsak i många smärtfall

Förslag till beslut

Per-Ola Mattsson (S):

”att motionen härmed anses besvarad”

Beslutsgång

Ordförande ställer bifall mot avslag på Per-Ola Mattssons (S) förslag

”att motionen härmed anses besvarad”

och finner att nämnden bifallit Per-Ola Mattssons (S) förslag.

Protokollet ska skickas till

Landstingsstyrelsen

Diariet

LANDSTINGET BLEKINGE

Landstingsdirektörens ledningsstab
Planerings- och utvecklingsavdelningen
Helene Bjerstedt

2014-03-07

Dnr 2013/0584

Till Hälso- och sjukvårdsnämnden

Förslag till svar på motion angående "misshandel dold orsak i många smärtfall"

Sammanfattning av motionen

I motionen från Alexander Wendt, Moderaterna, föreslås att Landstinget Blekinges vårdpersonal får stöd i att börja våga ställa frågan till patienter, där misstanke finns, om de utsatts för våld samt att Landstinget Blekinge inrättar ett multimodalt rehabiliteringsteam med läkare, sjukgymnast, kurator, psykolog, sjuksköterska och arbetsterapeut inom smärtrehabiliteringen. Bakgrunden är, enligt motionären, att man har upptäckt att hälso- och sjukvårdens insatser är helt bortkastade om man inte uppmärksammar underliggande problem.

Inhämtade synpunkter

Blekingesjukhuset och primärvårdsförvaltningen har givits möjlighet att i beredningen inkomma med synpunkter och förslag, och svar har erhållits.

Yttrande

Stöd till personalen att ställa frågan om våld

På nationell nivå utarbetar Socialstyrelsen för närvarande en "Vägledning för att upptäcka våld i nära relationer". Syftet med vägledningen är att hälso- och sjukvården och socialtjänsten ska öka sina förutsättningar för att upptäcka våld och hot i nära relationer, vilket är mycket angeläget. Vi vet att våldsutsatthet i nära relationer kan utgöra en bakomliggande orsak till fysisk och psykisk ohälsa. Till exempel är det känt att kvinnor som utsatts för våld i nära relation löper 2-4 gånger högre risk att utveckla kroniska smärttillstånd.

Vägledningen pekar på riskerna med att rutinmässigt, *utan indikation*, ställa frågan om våld och hot. Landstingets förhoppning är att vägledningen, när den publicerats, ska bli ett stöd för att veta i vilka situationer det är rimligt att strukturerat ställa frågor om våldsutsatthet samt hur detta görs på bästa etiska vis.

Det är viktigt att personalen har förtroendet att avgöra när det är relevant att ställa frågor, detta förutsätter dock att de har tillräckliga kunskaper i ämnet.

Det har sedan flera år pågått ett utvecklingsarbete i Landstinget Blekinge för att systematisera vårt arbete kring våld och hot i nära relationer. Detta bedrivs genom landstingets nätverk mot hot och våld i nära relationer som har en bred representation från olika verksamheter inom landstinget. Nätverkets uppdrag är bland annat att ge stöd och kunskap till personal att våga ställa frågan om våldsutsatthet och vid behov på bästa sätt omhänderta patienter som är utsatta. Landstingets lokala riktlinjer vid våld i nära relationer och våldtäkt beslutades i november 2011 och har sedan dess funnits tillgängliga på intranätet, men finns även i form av en beställningsbar pärm. Efterhand har riktlinjerna spridits till avdelningar och mottagningar, bland annat i samband med olika utbildningsinsatser. Sedan ett par år tillbaka ingår i AT-läkarnas utbildningsflöde en halvdagsutbildning om hot, våld och kränkning i nära relationer. Utbildning för samtliga sjukskrivningskoordinatorer (27 st) har också genomförts under 2013. Då gavs även en utbildning för all personal som arbetar i vårdkedjan mödrahälsovård, förlossning, BB, neonatal och barnhälsovård i Blekinge. Det finns behov av ytterligare utbildningsinsatser till övriga personalgrupper och till nyanställd personal.

Inom ramen för den så kallade sjukskrivningsmiljarden, är våld och hot i nära relationer ett utpekat utvecklingsområde såsom varande vanlig bakomliggande orsak bland kvinnor som hamnar i långvarig sjukskrivning med problem som mag- och tarmsymtom, bäckensmärter, kroniska smärttillstånd, ångest, depression och sömnsvårigheter. Det finns även ett starkt samband mellan sexuella övergrepp och posttraumatiskt stressyndrom samt kroniska smärttillstånd. Många kroniska sjukdomar, till exempel astma, diabetes och epilepsi kan försämrats hos kvinnor som lever under långvarig stress i ett misshandelsförhållande. Personal inom hälso- och sjukvården har en nyckelroll när det gäller att upptäcka och identifiera kvinnor som utsätts för våld¹. SKL anger i uppdraget till landstingen: ”Bland våldsutsatta personer är sjukfrånvaro och konsumtion av vård relativt vanligt. Att upptäcka och behandla mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer bör därför vara en del i sjukskrivningsprocessen.”²

För att möta den nya sjukförsäkringsprocessen som drivs av Försäkringskassan på nationell nivå pågår för närvarande ett utvecklingsarbete inom landstinget i nära samverkan med Försäkringskassan lokalt i Blekinge. Målet är ett ökat fokus på de mest behövande patienterna samt enklare handläggning av mindre komplicerade sjukskrivningar. Avsikten är att öka tryggheten för den enskilde om livet tar en ny vändning. Detta ställer krav att landstinget möter upp den förbättrade sjukförsäkringsprocessen genom att erbjuda strukturerade, tidiga teambedömningar för dessa patienter. När indikationer föreligger på våldsutsatthet är det viktigt att ställa frågan om våld och hot.

För att möjliggöra dokumentation avseende hot/kränkning/våld i sjukskrivningsprocessen, men också i all vårdverksamhet generellt, har detta lagts till som ett sökord i datajournalen.

Barnperspektivet är viktigt att beakta när det handlar om våld i nära relation. Barn far ofta illa i en familj där någon utsätts för våld. Detta ska alltid vara en självklar anledning till orosanmälan till Socialtjänsten. Nationellt har man nyligen tagit beslut inom barnhälsovården om att *inte* rutinmässigt fråga om våld på BVC- trots en hel del påtryckningar om att man borde göra detta. Socialstyrelsens vägledningsdokument kommer därför väldigt lägligt och behövs som kunskapsunderlag, stöd och som grund för fortbildningsinsats.

¹ Könsperspektiv i det Försäkringsmedicinska beslutsstödet, Socialstyrelsen, 2013.

² Frågor och svar om Sjukskrivningsmiljarden 2014-15, SKL.

Multimodal rehabilitering

Tvärtemot SKL:s rekommendationer ligger *inte* Multimodal rehabilitering som ett grunduppdrag i länets primärvård idag. Åtta landstingsdrivna vårdcentraler erbjuder trots detta multimodal rehabilitering, men då i form av ett tilläggsuppdrag via de två rehabcenter som finns i Karlskrona respektive Ronneby.

På Blekingesjukhuset finns sedan cirka 15 år tillbaka en multimodal smärtrehab-verksamhet inom rehabiliteringsklinikens regi. Team med läkare, sjuksköterska, sjukgymnast, arbetsterapeut och kurator/psykolog finns både i Karlshamn och i Karlskrona. Teamen frågar alltid om våld eller annan traumatisk upplevelse. Smärtrehab följer SBU:s rekommendationer för ett multimodalt arbetsätt och deltar i det nationella kvalitetsregistret för smärtrehabilitering. Där kan man utläsa att Blekingesjukhusets smärtrehab i en nationell jämförelse har mycket goda resultat.

Sammanfattande bedömning

Mot bakgrund av ovanstående är den samlade bedömningen att motionens två huvudsakliga frågor kan anses besvarade:

1. Landstingets hälso- och sjukvårdspersonal utbildas systematiskt i dessa frågor med stöd av nätverket för våld i nära relationer.
2. Multimodal rehabilitering erbjuds på åtta av landstingets vårdcentraler i primärvården och multimodala rehabiliteringsteam finns på Blekingesjukhusets rehabiliteringsklinik i såväl Karlshamn som Karlskrona.

Ett viktigt uppdrag för landstingets nätverk för våld i nära relationer är att följa och vid behov anpassa utbildningsinsatser i enlighet med Socialstyrelsens kommande vägledning.

Med ledning av vad som framförts ovan föreslås Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

Att motionen härmed anses besvarad

Peter Lilja
Landstingsdirektör

Gunilla Skoog
Planerings- och utvecklingsdirektör

Dnr	2013/0584
Ink	2013-09-23
Landstinget Blekinge Diariet	

Motion till landstingsfullmäktige

2013-09-10

Misshandel dold orsak i många smärtfall

Den är svår att ställa. Men behöver ställas ändå. Frågan om patienten har utsatts för våld. Det är en folkhälsofråga som måste tas på allvar.

På Danderyds sjukhus i Stockholm har man börjat fråga patienterna, där misstanke finns, om de utsatts för våld. Men vården ska inte tränga sig på eller avtvinga patienter svar som de inte vill ge så det är viktigt att ställa frågorna rätt. I Danderyd har det satts ihop ett multimodalt rehabiliteringsteam med läkare, sjukgymnast, kurator, psykolog, sjuksköterska och arbetsterapeut. De hjälper också varandra efter ett svårt samtal med en patient. Man har upptäckt att sjukvårdens insatser är helt bortkastade om man inte uppmärksammar underliggande problem. Från det att man började ställa frågan har det visat sig att 60 % av patienterna har svarat ja på frågan om de utsatts för våld. Och det har visat sig att bara det faktum att frågan ställs om våldutsatthet och att någon lyfter upp den, kan ha effekt för smärtrehabiliteringen.

Jag yrkar härmed

Att landstinget Blekinges vårdpersonal får stöd i att börja våga ställa frågan till patienter där misstanke finns, om de utsatts för våld

Att landstinget Blekinge inrättar ett multimodalt rehabiliteringsteam med läkare, sjukgymnast, kurator, psykolog, sjuksköterska och arbetsterapeut inom smärtrehabiliteringen.

Alexander Wendt (M)